

KB 1.5 Teeltplan en vruchtwisseling

Als je groente teelt of akkerbouwgewassen wilt verbouwen, maak je vaak als eerste een teeltplan. Daarbij zorg je voor vruchtwisseling bij de gewassen die je teelt. Ten slotte houd je de kwaliteit van de bodem goed in de gaten.

Afb. 1.42 een teeltplan en vruchtwisseling zijn voorwaarden voor een gezonde bodem en gezonde gewassen.

Wat weet ik al?

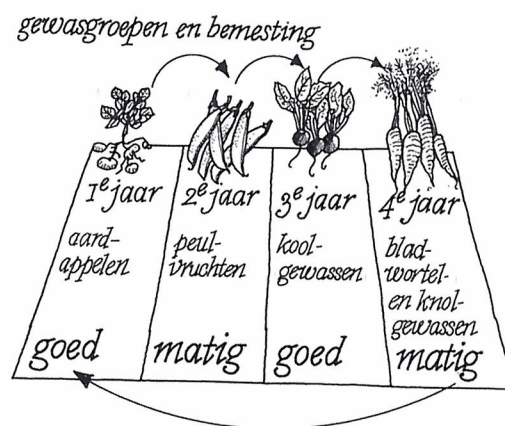
- Weet jij hoe je een teeltplan maakt?

- Weet jij wat vruchtwisseling is?

- Wat is een ander woord voor groentetuin?

TELEN IN DE MOESTUIN

Als je een moestuin hebt, dan weet je misschien wel dat het belangrijk is om een **teeltplan** te maken. Een gewas kan namelijk niet twee jaar na elkaar op dezelfde plaats groeien. Planten halen steeds dezelfde voedingsstoffen uit de grond. Dat put de grond uit en uiteindelijk treedt er dan **bodem-moeheid** op. Je kunt dat voorkomen door wisselende teelten toe te passen. Dat noem je ook wel **vruchtwisseling**. Een ander gevolg van meerdere jaren na elkaar dezelfde planten op een stuk grond telen, is dat er meer kans is op plagen en ziektes. Je kunt de gewassen indelen in gewasgroepen. Een **gewasgroep** is een bepaalde groep gewassen die vatbaar is voor dezelfde soorten ongedierte en ziektes.

Afb. 1.43 Hier zie je hoe gewasgroepen worden afgewisseld in een teeltplan. Er vindt vruchtwisseling plaats. Je ziet ook hoe de gewassen bemest worden: goed of matig.

Er zijn vier gewasgroepen. In de tabel zie je welke gewassen bij de groepen horen.

Gewasgroep	Gewassen
Nachtschade-achtigen	Aardappel, ananaskers, aubergine, paprika, peper, tomaat
Vlinderbloemigen	Alle bonen- en erwtensoorten, zoals; kapucijners, pronkbonen, snijbonen, tuinbonen, peultjes, doperwten, droogbonen en slabonen
Kruisbloemigen	Bloemkool, boerenkool, broccoli, Chinese kool, koolraap, koolrabi, meiknol, paksoi, rammenas, raapstelen, radijs, rode kool, savooiekool, spruiten, tuinkers
Overige gewassen (bol-, wortel- en knolgewassen)	Aardperen, andijvie, artisjok, augurk, sla-soorten, bleekselderij, courgette, knoflook, maïs, knolselderij, komkommer, pastinaak, pompoen, postelein, prei, rode biet (kroten), schorseneren, ui-soorten, snijbiet, snijmoes, spinazie, veldsla, witlof, wortelen

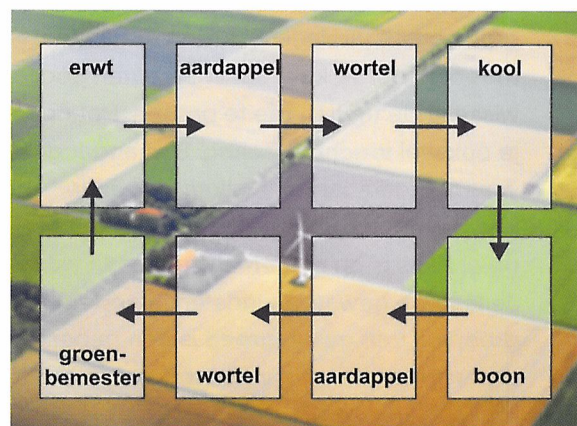
Als je een teeltplan maakt voor vruchtwisseling, zet je de plattegrond van de moestuin op papier met vakjes. Daarop teken je de paden en de percelen voor alle groenten die je wilt telen. De jaren daarna gebruik je hetzelfde plan en schuif je de gewassen elk jaar een vakje door.

1.20 Waarom maak je voor de moestuin een teeltplan en pas je vruchtwisseling toe?

- Je hoeft dan niet te bemesten.
- Je houdt met een nieuwe indeling de moestuin aantrekkelijk.
- Je kunt dan meer producten per vierkante meter verbouwen.
- Je verkleint de kans op ziektes en plagen.

TELEN IN DE AKKERBOUW

Ook een akkerbouwer past vruchtwisseling toe en maakt een teeltplan. Door afwisselend verschillende gewassen op zijn grond te verbouwen, verbetert hij het bodemleven en beperkt hij de kans op plagen en ziektes in het gewas. Dit levert hem een hogere gewasopbrengst op. Volgens Niels Anten, professor Gewas- en onkruidecologie, maar liefst 20 tot 40 procent meer. Daarnaast zorgt een slimme combinatie van gewassen ervoor dat

Afb. 1.44 Een opzet voor een teeltplan met groenbemester

er minder kunstmest en bestrijdingsmiddelen nodig zijn. Dan is vruchtwisseling dus ook nog eens duurzamer dan een monoteelt.

 Hoe de akkerbouwer de gewassen die hij teelt in gewasgroepen indeelt en een teeltplan maakt, zie je in de video '[Harry's farm Bouwplan](#)'.

Om aan te geven hoe je vruchtwisseling toepast, gebruik je een term die het evenredig verband aanduidt. Bijvoorbeeld: bij een vruchtwisseling van 1 op 4 duurt het vier jaar voordat hetzelfde gewas weer op hetzelfde perceel staat. Biologische kwekers kiezen vaak voor een vruchtwisseling van 1 op 7. Een van de gewassen in vruchtwisseling is vaak een **groenbemester**. Boekweit, klaver en winterrogge zijn groenbemers. Groenbemers laat je op het land staan, nadat je ze hebt geteeld. Je oogst ze niet, maar spit ze onder. Zo krijg je meer **organische stof** in de bodem. Sommige (vlinderbloemige) groenbemers verhogen ook het **stikstofgehalte** (N) in de grond.

1.21 Waarom past een akkerbouwer vruchtwisseling toe?

- De akkerbouwer kan de grond daardoor makkelijker bewerken.
- De akkerbouwer hoeft dan niet te bemesten.
- Vruchtwisseling is goed voor de bodemstructuur.
- Vruchtwisseling zorgt voor een lager stikstofgehalte in de bodem.